

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ (РОБОТА В ПАРАХ) НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасній школі застосовуються різноманітні методики, технології, форми організації навчальної діяльності. Репродуктивні методи навчання характерні тим, що знання учням пропонуються у «готовому» вигляді; учитель пояснює; учні свідомо засвоюють знання, розуміють їх і запам'ятовують; критерієм засвоєння є правильне відтворення (репродукція) знань; міцність засвоєння забезпечується шляхом багаторазового повторення. (учень виступає в ролі об'єкта навчання, він повинен засвоїти і відтворити матеріал, запропонований йому вчителем, який є основним джерелом знань. Учні при цьому, як правило не співпрацюють один з одним і не вирішують будь-яких проблемних завдань). Основною є діяльність вчителя, тобто викладання. На таких уроках трудового навчання, де учні за зразком виконують виріб, тобто копіюють роботу вчителя розвинути якості творчої особистості дуже важко, тому традиційні методи навчання треба доповнювати і вдосконалювати.

В сучасному професійному житті до робітників ставляться ряд вимог: вміння працювати в групі, наявність командного духу та здатність до ризику, цінується почуття відповідальності й особиста дисципліна, ініціативність і зацікавленість, творчий підхід, професіоналізм, здатність до саморозвитку, відчуття суперництва.

Одним із перспективних шляхів вирішення поставлених завдань є використання у навчально-виховному процесі інтерактивних технологій навчання, в основі яких лежить активна взаємодія учнів між собою, створюються сприятливі умови для розвитку і самореалізації кожної особистості.

На сучасному етапі проблему інтерактивного навчання досліджують провідні методисти з трудового навчання В. Сидоренко, О. Коберник, В. Тименко, В. Вдовченко, Н. Котелянець.

Мета статті – розкрити особливості інтерактивних технологій кооперативного навчання (робота в парах) молодших школярів на уроках трудового навчання.

Парна форма організації навчально-трудої діяльності є тим середовищем, в якому дитина найповніше розкриває свої знання, уміння і навички, не губиться у натовпі. Робота в парах використовується на уроках трудового навчання з метою підвищення якості навчального процесу (активізації пізнавальної і трудової діяльності учнів; підвищення інтересу до занять трудового навчання; для здійснення творчого розвитку учнів; розвитку комунікативних навичок.

Робота в парах на уроках трудового навчання не тільки сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, а й має велике виховне значення, оскільки працюючи разом, учні набувають навичок співробітництва, взаємодопомоги, взаємовиручки, уміння прислухатися до думки товариша, відстоювати свою точку зору, вміти приймати спільне рішення, відповідальності за вчинки свої і напарника (взаємовідповідальності).

При використанні інтерактивних технологій потрібно враховувати психологічні особливості учнів молодшого шкільного віку та рівень їхньої готовності до спілкування, адже не всі учні готові до співпраці.

Діяльність у парі може мати односторонній або двосторонній характер. Одностороння робота характеризується тим, що один учень виконує лише функції керівництва (надає допомогу – виступає в ролі консультанта), а інший – функції підлеглості (приймає допомогу).

Двостороння (взаємна) робота в парі передбачає розподіл обов'язків на рівних засадах, тобто функції керівництва й підлеглості чергуються на різних етапах діяльності або в різних її видах.

Правила об'єднання учнів у пари:

1. Учня з високим рівнем успішності, не потрібно постійно прикріплювати до слабкого, йому потрібен партнер рівної сили.
2. Слабкому учневі потрібен не так «сильний» учень, як терплячий і доброзичливий.
3. Не слід об'єднувати дітей у пару з поганою самоорганізацією, які легко відволікаються, не можуть сконцентруватися на виконанні завдання.
4. Не слід об'єднувати учнів з занадто різними темпами роботи.
5. Часто пересаджувати учнів не слід, пара повинна спрацюватися, а для цього необхідне не одне заняття.

Вчитель учням які працюють у парі може пропонувати різні завдання:

1. Пригадати з сусідом по парті правила роботи з інструментами, якими вони будуть працювати під час виконання практичного завдання.
2. Продумати послідовність виконання завдання. Вчитель не проводить інструктаж, щодо виготовлення виробу, а учні в парі самостійно складають план своєї роботи.
3. Підібрати необхідні матеріали та інструменти для майбутньої роботи. Тобто діти повинні відповісти на питання: З чого будемо виконувати виріб? «Чим будемо працювати?»
4. Спільне виконання практичного завдання. Специфіка уроків трудового навчання полягає в тому, що в їх основі лежить предметно-практична діяльність учнів, спрямована на засвоєння технологічних знань і формування загально-трудогих умінь та навичок. У процесі виконання практичних робіт, передбачених програмою, створюються сприятливі умови для активної взаємодії учнів шляхом спільного виконання трудового завдання.
5. Здійснення взаємоконтролю під час виготовлення виробу. Учням дозволяється контролювати роботу сусіда по парті, тобто вони можуть вказувати та виправляти помилки в роботі свого товариша. Зауваження про недоліки в роботі отримані від товариша, сприймаються не так гостро і болюче, як від вчителя; при цьому учень впевнений в тому, що він зможе

виправити допущені помилки, адже його товариш справився з поставленим завданням.

6. Аналіз та взаємооцінювання результатів практичної роботи. Після виконання певної практичної роботи учні розглядають і порівнюють свої вироби, тобто вчаться оцінювати власні творчі досягнення і досягнення товариша відповідно до заздалегідь визначених учителем критеріїв (чи справився сусід по парті з поставленим завданням; чи акуратно виконана робота; чи творчо підійшов до оздоблення виробу). Якщо два учні працювали над виробом разом, то вони обговорюють результати своєї спільної роботи, відповідаючи на питання: «Чи все зробили як планували?» «Що вдалося, а що ні?» «Чому?». Ще вони можуть разом вирішити, кому б вони хотіли подарувати свій спільний виріб.

7. Презентація спільної роботи. Учні, що працювали в парі демонструють свій виріб і розповідають як вони спільно працювали, які труднощі виникали в роботі, відповідають на питання вчителя і однокласників.

8. Взаємонавчання. Навчальною програмою з трудового навчання передбачені теми, які за своїм змістом більш близькі дівчатам аніж хлопчикам: «Шиття», «Вишивання», «Бісероплетіння» та ін. Саме в цих випадках доцільно використовувати інтерактивні технології – роботу в парах. Так, наприклад, вивчаючи тему «Робота з текстильними волокнами і нитками» учні вчаться плести косички. Більшість хлопчиків стикаються з труднощами при оволодінні технікою плетіння в три нитки. Дівчата, яким цей вид роботи знайомий змалку, демонструватимуть хлопчикам (напарникам) як правильно плести косичку. В свою чергу хлопчики можуть навчити дівчат конструюванню технічних моделей з різних матеріалів (теми: «Технічні конструкції», «Робота з технічними конструкторами» та ін.). Тобто, учень, передаючи уміння напарнику, одночасно удосконалює свої.

9. Взаємодопомога. Сусід по парті завжди може звернутися з проханням по допомогу до свого товариша. В свою чергу учня якого попросили

допомогти, не повинен виконувати за товариша його роботу, він повинен лише пояснити, підказати, продемонструвати як правильно виконувати незрозумілий етап роботи). Взаємодопомога необхідна і в тому випадку, коли самому учню якусь технологічну операцію виконувати не зручно.

Проаналізуємо зміст підручника з трудового навчання для 1 класу (автори В. Сидоренко і Н. Котелянець), щодо можливості застосування інтерактивної технології – робота в парах. При вивченні теми «Рвана аплікація» учні спочатку індивідуально виконують в техніці рвана аплікація гроно калина, а потім творять красу разом з сусідом по парті: практичне завдання «Створення гроно винограду». Крім цього першому класі учні в парі виконують в техніці аплікація з паперу наступні завдання: «Осінній парк», «Пташка та сонечко із вирізаних з паперу долоньок», «Аплікація натюрморту із використанням посуду», «Човник у морі». Вивчаючи тему «Орігамі» конструюють тваринок і клумбу з тюльпанами. Працюючи з природним матеріалом виконують аплікацію «Курча з курчатами», а з пластиліну створюють картину з овочами та фруктами, та пластиліновий пиріг. До свята Нового року учні, що працюють в парі, створюють гірлянди та ялинкові прикраси, новорічну листівку для Діда Мороза.

Таким чином, робота в парі забезпечує підвищення якості навчання і продуктивності праці. Кожен учень отримує можливість вести ділову розмову з напарником, відповідати, підказувати, допомагати, перевіряти, оцінювати тощо. Тобто учні отримують можливість обговорювати процес виконання виробу, що є необхідним для дітей цього віку. Взаємодопомога стає основним видом стосунків у парі.

Література:

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навч. закл. Із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта» , 2011. – 392 с.
2. Сидоренко В.К. Трудове навчання: підруч. для 1 кл. / В.К. Сидоренко , Н.В. Котелянець. – Харків: Сиція, 2012. – 128 с. : іл.

